

انذیکده آرب سبب دین

بررسی و تحلیل مهم ترین تحولات
منطقه‌ی غرب آسیا، حوزه‌ی دیپلماسی و سیاست خارجی

شماره ۵۵

گزارش‌های هفتگی

آذر ۱۳۹۶

انديشكده راهبردی تبیین

مجموعه گزارش‌های هفتگی

بررسی و تحلیل مهم‌ترین تحولات منطقه‌ی غرب آسیا، حوزه‌ی دیپلماسی و سیاست خارجی

شماره ۵۵

وبگاه اندیشكده: www.Tabyincenter.ir

نشانی: تهران، اقدسیه، خیابان شهید موحّد دانش، خیابان نسترن، پلاک ۳۲، واحد ۱۱

کد پستی: ۱۹۵۷۶۶۴۷۳۱

تلفن: ۲۶۱۵۳۳۲۹

نمبر: ۲۶۱۵۳۲۳۹

فهرست

- ۶ خلاصه مدیریتی
- ۸ مهم‌ترین اخبار و تحلیل‌های راهبردی منطقه
- ۸ ۱- عربستان در قاهره به دنبال چه بود؟
- ۱۰ ۲- داعش؛ تغییر سازمان، تغییر رویکرد، بقای تفکر
- ۱۱ ۳- صحنه گردانی فرانسه در بحران لبنان
- ۱۳ ۴- پایگاه نظامی ایران در سوریه، تهدیدی برای رژیم صهیونیستی
- ۱۵ ۵- هیئت کبارالعلمای عربستان و عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی
- ۱۶ مهم‌ترین اخبار و تحلیل‌های حوزه سیاست خارجی
- ۱۶ ۶- نتیجه تلفیق دیپلماسی و اقدام انقلابی؛ نابودی کامل تشکیلات داعش
- ۱۸ ۷- توتال فرانسه در آستانه خیانتی مجدد! -بخش اول
- ۱۹ ۸- توتال فرانسه در آستانه خیانتی مجدد! -بخش دوم
- ۲۱ ۹- راهکنش (تاکتیک) اروپا و آمریکا در مقابله با توان دفاعی موشکی ایران

خلاصه مدیریتی

کثرت اخبار و سرعت بالای تحولات منطقه غرب آسیا موجب شد اندیشکده راهبردی تبیین تلاش کند در گزارشی ضمن طرح مهم‌ترین اخبار و تحولات منطقه، دلایل، اهداف و پیامدهای تحولات را به صورت هفتگی بررسی نماید. مبنای کار گزارش بر ارائه راهبردی‌ترین و مهم‌ترین اخبار و تحولات هفتگی قوام یافته است. علاوه بر بررسی اخبار و تحولات میدانی منطقه، پرداختن به اخبار و تحولات مرتبط با حوزه دیپلماسی و سیاست خارجی و ارائه تصویری مختصر از اهداف بازیگران این حوزه و پیامدهای این اخبار و تحولات، مقصود دیگر گزارش هفتگی اندیشکده راهبردی تبیین است.

عناوین مورد بررسی در این شماره:

مهم‌ترین اخبار و تحلیل‌های راهبردی منطقه:

- عربستان در قاهره به دنبال چه بود؟
- داعش؛ تغییر سازمان، تغییر رویکرد، بقای تفکر
- صحنه گردانی فرانسه در بحران لبنان
- پایگاه نظامی ایران در سوریه، تهدیدی برای رژیم صهیونیستی
- هیئت کبارالعلمای عربستان و عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی

مهم‌ترین اخبار و تحلیل‌های حوزه سیاست خارجی

- نتیجه تلفیق دیپلماسی و اقدام انقلابی؛ نابودی کامل تشکیلات داعش
- توتال فرانسه در آستانه خیانتی مجدد!
- راهکنش (تاکتیک) اروپا و آمریکا در مقابله با توان دفاعی موشکی ایران

مهم‌ترین اخبار و تحلیل‌های راهبردی منطقه

۱- عربستان در قاهره به دنبال چه بود؟

نشست فوق‌العاده وزیران خارجه اتحادیه عرب که به درخواست عربستان شکل گرفته بود، با بیانیه ضد ایرانی به کار خود پایان داد. اما عربستان از این نشست به دنبال چه بود؟

۱. محکوم کردن سیاسی ایران در جهان عرب

۲. افزایش فشار بر ایران در خصوص بحران‌های منطقه‌ای

۳. هماهنگی با غرب برای افزایش فشار بر ایران در چارچوب محدودسازی

برنامه‌های موشکی تهران

۴. محکومیت سیاسی حزب الله

۵. کمرنگ سازی جنایت انسانی عربستان در یمن

۶. کمرنگ سازی نقش عربستان در استعفای حریری

۷. کاهش هزینه‌های شکست عربستان در بحران‌های منطقه‌ای با مقصر جلوه دادن

ایران

۸. اثبات رهبری عربستان بر جهان عرب

۹. تصویرسازی اختلافات عربستان با ایران به اختلافات اعراب و ایران

اما غیبت وزیران خارجه لبنان و عراق، کاهش سطح حضور برخی کشورهای عضو از وزیر خارجه به معاون وزیر، موفقیت‌های ایران در مبارزه با داعش در سوریه و عراق، عمق جنایت‌های عربستان در یمن و ... باعث شده است تا عربستان به طور کامل به اهداف خود نرسد.

۲- داعش؛ تغییر سازمان، تغییر رویکرد، بقای تفکر

با آزادسازی شهر البوکمال در جنوب شرقی سوریه از یک‌سو و آزادسازی شهر راه به‌عنوان آخرین نقطه جمعیتی قابل توجه در تصرف داعش در عراق از سوی دیگر، «سازمان» متعارف داعش، عمیقاً دچار خدشه شده است. این روندی است که از مدت‌ها قبل شروع شده بود و حالا به اوج رسیده است. «سازمان» متعارف از آن‌جا که مبتنی بر تصرف زمین و اعمال خلافت بود، دیگر مناسب این گروه تروریستی نیست. لذا «سازمان» کنونی داعش، از میان رفته و احتمالاً سازمانی جدید مبتنی بر شرایط جدید، در دستور کار باقی‌مانده‌های کادر رهبری داعش قرار خواهد گرفت تا حیات متفاوتی برای این گروه رقم زده شود.

در این تغییر «سازمان»، دو نکته حائز اهمیت است که باید برای هر دوی آن برنامه داشت؛

۱. از میان رفتن «سازمان» داعش، به‌معنای نابودی «تفکر» این گروه نیست. هر قدر از جذابیت‌های این گروه کاسته شده باشد اما باز هم تفکر داعش در میان برخی از گروه‌های اهل سنت جذاب است.

۲. اقتضاء محتمل «سازمان جدید»، تغییر رویکرد از فاز نظامی به فاز امنیتی است. لذا مشابه حمله انتحاری یک عضو داعش که چندی قبل در دیرالزور رخ داد، احتمالاً در عراق و سوریه با دفعات بیشتری تکرار خواهد شد.

۳- صحنه‌گردانی فرانسه در بحران لبنان

پس از انتقال سعد حریری از ریاض به پاریس و استقبال رئیس‌جمهور فرانسه از نخست‌وزیر مستعفی لبنان، سعد حریری در بیانیه‌ی خود از ماکرون تشکر کرد و گفت که فرانسه همیشه نقش مثبتی را در منطقه بازی کرده است. در راستای نقش مثبت فرانسه! در منطقه، ایمانوئل ماکرون فعالیت‌های خود ضد حزب‌الله و ایران را آغاز کرده است.

۱. ماکرون و بنیامین نتانیاهو در تماس تلفنی، درباره تحرکات ایران در سوریه و توافق هسته‌ای صحبت کردند و مقرر شد که در ابتدای ماه دسامبر با یکدیگر در پاریس دیدار داشته باشند. این تماس در حالی اتفاق افتاد که وزیر انرژی رژیم صهیونیستی یووال اشتاینیتز نیز در همین زمینه از روابط مخفیانه این رژیم با عربستان سعودی پرده برداشت و رئیس ارتش رژیم اشغالگر قدس، ایران را بزرگترین تهدید منطقه خواند.

<http://Goo.gl/DFcy79>

۲. از سوی دیگر، ماکرون با دونالد ترامپ هم به صورت تلفنی درباره بحران لبنان گفتگو کرد و هر دو بر ضرورت اقدام با هم‌پیمانان برای مقابله با فعالیت‌های بی‌ثبات‌ساز حزب‌الله و ایران در منطقه تاکید کردند.

<http://Goo.gl/s359Te>

به نظر می‌رسد با شکست طرح سعودی برای ایجاد بی‌ثباتی در لبنان و در نتیجه حذف یا تضعیف حزب‌الله در این کشور، عربستان با تمسک به سابقه‌ی تاریخی فرانسه در لبنان و گرایش مقامات لبنانی به فرانسه، بخشی از نقشه‌ی خود را به این کشور محول کرده‌است.

۴- پایگاه نظامی ایران در سوریه، تهدیدی برای رژیم صهیونیستی

در روزهای اخیر رسانه‌های رژیم صهیونیستی، خبرها و تحلیل‌های متعددی را درباره تاسیس پایگاه نظامی ایران در جنوب دمشق در منطقه «الکسوه» و در ۵۰ کیلومتری بلندی‌های جولان، منتشر کردند. هر چند تردیدهایی درباره صحت خبر وجود دارد اما اگر چنین پایگاهی تاسیس شود، امکان تغییر معادلات امنیتی در منطقه به شدت افزایش می‌یابد.

علت پرداختن به این مسئله در رسانه‌های رژیم صهیونیستی، اهمیت راهبردی «جولان» برای این رژیم است. جولان ۲۰ قله بالای ۱۰۰۰ متر مشرف بر درون فلسطین اشغالی و سوریه دارد. رژیم اشغال‌گر قدس با استقرار در این مناطق قادر است عمق ۳۰ کیلومتری دمشق و قنطره را کنترل نماید. در صورتی که پایگاه نظامی در الکسوه تاسیس شود، تهدیدهایی متوجه رژیم صهیونیستی خواهد شد:

۱. امنیت ۲۰ هزار نفر از شهرک‌نشینان اشغال‌گر که به این منطقه منتقل شده‌اند به خطر خواهد افتاد.

۲. اشراف اطلاعاتی و امنیتی ایران به همراه متحدانش بر رژیم صهیونیستی افزایش خواهد یافت.

۳. سامانه گنبد آهنین به علت نزدیکی پایگاه نظامی به سرزمین‌های اشغالی آسیب‌پذیر خواهد شد.

۴. امکان تسلیح کرانه باختری افزایش خواهد یافت.

۵. تقویت تسلیحاتی حزب‌الله با ضریب اطمینان بیشتری انجام می‌شود و ...

۵- هیئت کبارالعلمای عربستان و عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی

بعد از افشای نامه محرمانه عادل الجبیر به محمد بن سلمان در راستای افزایش همکاری‌ها با رژیم صهیونیستی علیه ایران، «ایوب قرا» وزیر ارتباطات رژیم صهیونیستی، به طور صریح و آشکار از «عبدالعزیز آل الشیخ» مفتی اعظم عربستان سعودی برای سفر به فلسطین اشغالی دعوت کرد. اما سؤال اینجاست که مهمترین دلیل دعوت از رئیس هیئت کبارالعلمای برای سفر به سرزمین‌های اشغالی چیست؟ برای پاسخ به این سؤال نگاهی به فتاوی‌های هیئت کبارالعلمای در حمایت از رژیم صهیونیستی حائز اهمیت است.

۱. قتل یهود حرام است.

۲. حماس یک گروه تروریستی است.

۳. دعا برای پیروزی حزب الله حرام است.

۴. تظاهرات در حمایت از مسجد الاقصی به دلیل آشوبگری حرام است.

هیئت کبارالعلمای می‌کوشد روند عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی را در حوزه دینی، توجیه کند. چنین تلاشی را باید در چارچوبی کلان‌تر تحلیل کرد. عربستان در حوزه‌های سیاسی، امنیتی و اقتصادی چنین رویکردی را از سال‌ها قبل آغاز کرده بود و حالا نیز می‌کوشد از منظر دینی، این هم‌گرایی را بیشتر از قبل توجیه کند.

مهم‌ترین اخبار و تحلیل‌های حوزه سیاست خارجی

۶- نتیجه تلفیق دیپلماسی و اقدام انقلابی؛ نابودی کامل تشکیلات داعش

بعد از اعلام نابودی کامل داعش از سوی فرمانده سپاه قدس، سردار حاج قاسم سلیمانی، کمتر کسی از مسئولین و نخبگان سیاسی-نظامی بود که از این مسئله به‌عنوان یک پیروزی راهبردی سخنی نگوید و مطلبی ننویسد. سؤالی که بعد پیروزی اقتدارآمیز بر داعش مطرح می‌شود این است که کدام راهکنش (تاکتیک) اتخاذشده منجر به چنین پیروزی عظیمی شده است؟

تحلیل و ارزیابی

۱. بدون تردید نابودی کامل داعش بعد از جان‌فشانی‌های شهدای والامقام مدافع حرم، مرهون راهکنش انقلابی سردار سلیمانی در پیشبرد راهبردی ضدتروریسم جمهوری اسلامی ایران است.

۲. تلفیق دیپلماسی و اقدام انقلابی از سوی سپاه قدس در مبارزه با داعش موجب شد تا در کنار ایمان به وعده الهی از ظرفیت‌های راهبردی ایران و دیگر کشورهای منطقه استفاده‌شده و منجر به نابودی داعش شود.

۳. دیپلماسی انقلابی اتخاذشده، موجب بسیج عمومی علیه داعش در سطوح رسمی و غیررسمی شد که نمونه بارز آن صدور فرمان جهاد کفایی از سوی حضرت آیت‌الله سیستانی و تشکیل حشدالشعبی است.

۴. اقدام انقلابی با تلفیق دیپلماسی انقلابی، بدون سازش با قدرتهای وسوسه‌گر منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای آخرین میخ را بر تابوت داعش کوبید.

پیروزی بر داعش از طریق اتخاذ دیپلماسی و اقدام انقلابی می‌تواند الگویی برای موفقیت در دیگر حوزه‌ها به شمار آید.

۷- توتال فرانسه در آستانه خیانتی مجدد!

بخش اول: دلایل و زمینه‌ها

توتال یکی از شرکت‌هایی بود که در فضای پسابرجام برای سرمایه‌گذاری در بخش نفت و انرژی ایران پیش‌قدم شد. درحالی‌که یک‌بار در گذشته به دلیل تحریم ایران همکاری خود را یک‌طرفه قطع کرده بود، ورود مجدد او با استقبال عجولانه و شتابزده مسئولان دولت ایران مواجه شد.

! تحلیل و ارزیابی:

۱. طبیعی بود که برای ورود مجدد این شرکت شروط سفت و محکمی در نظر گرفته شود، اما عجله‌ای که در انعقاد قرارداد محرمانه با توتال برای توسعه میدان مشترک نفتی آزادگان جنوبی صورت گرفت باعث شد تا سازوکار لازم برای جلوگیری از خیانت دوباره این شرکت نفتی در نظر گرفته نشود.

۲. هرچند قرارداد با توتال محرمانه است، اما تحلیل امرواقع نشان می‌دهد بندهایی در این قرارداد وجود دارد که به این شرکت اجازه می‌دهد تا در صورت احیای حتی تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا علیه ایران، در قرارداد تجدیدنظر، دوباره از زیر تعهدات خود شانه خالی و بازار ایران را ترک کند.

۳. پشتوانه این تحلیل، اظهارات اخیراً مدیر ارشد مالی توتال است که اعلام کرده است؛ «اگر تحریم‌ها برگردد در توافق با ایران تجدیدنظر می‌کنیم»

۸- توتال فرانسه در آستانه خیانتی مجدد!

بخش دوم: نتایج و پیامدها

احتمال خروج توتال از بازار ایران بنا به اظهارات مدیران این شرکت تا حدود بسیار زیادی بالا است؛

❗ تحلیل و ارزیابی:

۱. اظهارات «پاتریک دلا شواردیر»، مدیر ارشد مالی شرکت فرانسوی توتال که پس از انتشار نتایج عملکرد این شرکت در سه ماهه سوم سخنرانی می‌کرد، مبنی بر بلاتکلیفی این شرکت پس از عدم تأیید پایبندی ایران به توافق هسته‌ای توسط دونالد ترامپ، نشان‌دهنده این احتمال بالا است.
۲. علاوه بر اینکه؛ این شرکت امضای قراردادهای اصلی مناقصه خود برای اجرای پروژه گاز پارس جنوبی را به اوایل سال ۲۰۱۸ میلادی، یعنی زمانی که دولت آمریکا تصمیم نهایی را در مورد برجام و تحریم‌های ایران بگیرد، موکول کرده است.
۳. خروج توتال از بازار ایران خسارتی معادل ارزش این قرارداد، یعنی حدود ۵ میلیارد دلار دربر خواهد داشت و بخش نفت و انرژی کشور را با شرایط شبه بحرانی مواجه خواهد کرد.

۴. علاوه بر این عجله و شتاب غیرمنطقی مسئولان در انعقاد قرارداد چند میلیارد دلاری با توتال، اعتبار و منطق همکاری ایران با شرکای قدیمی و نسبتاً وفادار را با تردیدهایی جدی مواجه کرده است که می‌تواند آسیب خود را در انتخاب جایگزین برای توتال نشان دهد.

۹- راهکنش (تاکتیک) اروپا و آمریکا در مقابله با توان دفاعی

موشکی ایران

هم‌زمان با فشار آمریکایی‌ها بر ایران به دلیل سیاست‌های دفاعی-موشکی و چراغ سبز اروپایی‌ها، جریان غرب‌گرایی داخل شروع به ساده‌سازی و تئوریزه کردن مسئله جهت موجه جلوه دادن موضوع مذاکره موشکی کرده است.

تحلیل و ارزیابی

۱. جریان غرب‌گرایی داخلی با توسل به تفکیک راهکنش اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها سعی در خردمندانه جلوه دادن مواضع اروپایی‌ها است؛ در گام بعدی این جریان مذاکره موشکی با اروپایی‌ها را نیز خردمندانه توصیف کرده و عدم مذاکره را غیرعقلانی معرفی می‌کند.

۲. با مرور اجمالی مواضع اروپایی‌ها می‌توان به این نکته پی برد که تقسیم‌کار قدیمی «پلیس خوب»-«پلیس بد» بین آن‌ها صورت گرفته و اروپایی‌ها نقش پلیس خوب را در کنار آمریکایی‌ها برعهده گرفته‌اند.

۳. راهبرد اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها در قبال سیاست‌های دفاعی و توان موشکی ایران واحد است. تفاوت آن‌ها راهکنشی و در این است که آمریکایی‌ها خواهان فشار مطلق و اروپایی‌ها فشار مشروط را پیگیری می‌کنند تا ایران را برای مذاکره بر سر توان دفاعی خود مجاب کنند.

تحلیل مرتبط:

برجام موشکی؛ تلاش آرام مثلث آمریکا، اروپا و غرب‌گرایان داخلی

<https://t.me/Tabyincenter/12669>

کثرت اخبار و سرعت بالای تحولات منطقه غرب آسیا موجب شد اندیشکده راهبردی تبیین تلاش کند در گزارشی ضمن طرح مهم‌ترین اخبار و تحولات منطقه، دلایل، اهداف و پیامدهای تحولات را به صورت هفتگی بررسی نماید. مبنای کار گزارش بر ارائه راهبردی‌ترین و مهم‌ترین اخبار و تحولات هفتگی قوام یافته است. علاوه بر بررسی اخبار و تحولات میدانی منطقه، پرداختن به اخبار و تحولات مرتبط با حوزه دیپلماسی و سیاست خارجی و ارائه تصویری مختصر از اهداف بازیگران این حوزه و پیامدهای این اخبار و تحولات، مقصود دیگر گزارش هفتگی اندیشکده راهبردی تبیین است.

نشانی مادر شبکه‌های اجتماعی

@Tabyincenter

Tabyincenter.ir

نشانی پایگاه اینترنتی:

۰۲۱ - ۲۶۱۵۳۲۳۹

شماره تماس جهت اعزام سخنران: